

Handläggare
Lotta Persson
Telefon: 08-50825057**Till**
Kommunstyrelsen

Remiss om Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/1317

Förvaltningens beslut

1. Socialförvaltningens kontorslåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Socialnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol. Förslaget kommer från Förenklingsrådet som är ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten Tillväxtverket. Förenklingsrådet föreslår att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matservering. Förenklingsrådet föreslår vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen.

Förvaltningen välkomnar en översyn av alkohollagen, men bedömer att utredningen som remitterats inte är tillräckligt vederhäftig för att kunna ligga till grund för ändrad lagstiftning. Analyserna är ytliga och konsekvenserna av förslagen inte tillräckligt utredda. Vidare är inga alternativa förslag övervägda och därmed heller inte utredda. Skulle förslagen genomföras innebär det en mycket stor omstöpning av svensk alkoholpolitik. Förslaget att upphäva 8 kap. 15 § alkohollagen utan att ersätta den med andra begränsningar gör att i princip vilken verksamhet som helst kan söka (och beviljas) serveringstillstånd för vilken yta som helst, så länge det finns dispositionsrätt (och övriga villkor i alkohollagen är uppfyllda).

Konsekvenserna av detta har inte utretts alls. Folkhälsoperspektiven är inte heller beaktade i tillräcklig omfattning. Förvaltningen kan därför inte i dess nuvarande form tillstyrka flera av förslagen.

Bakgrund

Socialnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att yttra sig över förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol [Avskaffande av krav på matservering eget kök vid servering av alkohol. Förenklingsförslag från Förenklingsrådet, dnr FR 2025-17 (Tillväxtverket)].

I och med att remisstiden är kort handläggs ärendet inom ramen för ett kontorsyttrande.

Ärendet

Förenklingsrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket. Enligt förordning (2009:145) med instruktion för Tillväxtverket har Förenklingsrådet i uppgift att verka för att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader och andra fullgörandekostnader som företagen har till följd av tillämpliga regler. Förenklingsrådet ska inom identifierade områden lämna välmotiverade, konkreta och genomarbetade förslag till regeringen på förenklingsåtgärder som minskar företagens regelbörda och administrativa kostnader eller på annat sätt underlättar för företag att följa befintliga regelverk. Arbetet ska syfta till att främja svensk konkurrenskraft, innovation och nya affärsmodeller.¹

Det förenklingsförslag som är föremål för utredningsrapporten som remitterats av regeringen har inkommit till Förenklingsrådet och därefter valts ut för fördjupad utredning och analys. Utredning och beredning av förslaget har genomförts av särskilda utredare på Tillväxtverket, och i arbetet har det även förts dialog med företag, näringslivsorganisationer och berörda myndigheter.

Förenklingsförslaget har beslutats på Förenklingsrådets sammanträde den 4 september 2025.²

Det framgår inte av utredningsrapporten vem eller vilka som har initierat förenklingsförslaget. Det framgår heller inte av utredningsrapporten vilka företag, näringslivsorganisationer eller berörda myndigheter med vilka dialog har förts. Socialförvaltningen kan konstatera att dialog inte förts med förvaltningen/Stockholms stad.

Enligt utredningsrapporten föreslår Förenklingsrådet att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att

¹ Avskaffande av krav på matservering eget kök vid servering av alkohol. Förenklingsförslag från Förenklingsrådet, dnr FR 2025-17 (Tillväxtverket), s. 7.

² Tillväxtverket, s. 7.

serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matservering. Förenklingsrådet föreslår vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen.

I övrigt föreslår Förenklingsrådet inte några ändringar eller lättnader i alkohollagen vad gäller grundförutsättningarna för att beviljas ett serveringstillstånd till allmänheten. Kraven på att den sökande ska vara minst 20 år, vara personligt och ekonomiskt lämplig, samt ha tillräckliga kunskaper om alkohollagen ska kvarstå. Vidare ska serveringsstället fortsatt säkerställa att alkoholkonsumtionen kan ske under ordnade former och med god överblickbarhet och kontroll. Dessa krav gäller all servering, även på inrättningar som har en tydligare inriktning mot dryckesservering.

Förenklingsrådets förslag bedöms medföra stora kostnadsbesparingar för restauranger och gynna tillväxten inom branschen genom att ge företagen större frihet att själva få bestämma om mat ska serveras, vilket utbud som ska erbjudas och när den ska serveras.

Förenklingsrådets bedömning är att risker och eventuella negativa skadeverkningar till följd av ett avskaffande av kraven är begränsade och hanterbara inom ramen för övriga regler i alkohollagen. Det går inte heller att fastställa att den nuvarande och pågående generella konsumtionsminskningen i samhället skulle bromsas upp, som en effekt av ett avskaffande av kravet på matservering och eget kök i alkohollagen.

I utredningen har Förenklingsrådet beaktat olika målkonflikter och utifrån dem kommit fram till en noga avvägd bedömning att de positiva samhällsekonomiska effekterna utgör starka skäl för att genomföra förenklingen och att dessa väger tyngre än de förväntade negativa samhällsekonomiska effekterna av förslaget.

De föreslagna ändringarna i alkohollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar en översyn av alkohollagen

Förvaltningen välkomnar en översyn av alkohollagen och de krav som alkohollagen idag ställer på näringsidkare. Särskilt regelverket kring sittplatser, matservering och kök behöver uppdateras. Dagens bestämmelser kan uppfattas som föråldrade och det är variationer i tillämpningen mellan olika kommuner. Vidare leder bestämmelserna till delvis kostsamma hinder för näringsidkare som kan uppfattas som onödigt begränsande och byråkratiska. Som exempel kan nämnas att en vin- eller cocktailbar som erbjuder lättare tilltugg inte kan få serveringstillstånd, liksom att rena uteserveringar inte kan beviljas tillstånd, vilket kan vara svårt för näringsliv, allmänhet och besökare att begripa och därmed acceptera. Det finns således ett behov av en översyn av alkohollagen för att kunna erbjuda servering av alkohol på ett sådant sätt som efterfrågas. Detta kan bedömas som nödvändigt för att inte urholka förtroendet för den svenska alkoholpolitiken.

Att förändring är nödvändigt blev bland annat uppenbart när en dom från kammarrätten i Göteborg fick stor betydelse för Stockholms stad bedömning av serveringstillstånd för serveringsställen som saknar sittplatser inomhus. Domen innebar i korthet att serveringsställen utan sittplatser inomhus inte kunde beviljas stadigvarande serveringstillstånd. Stockholms stad har därför så sent som i september 2025 hemställt till regeringen om en ändring i alkohollagen för att kunna bevilja stadigvarande serveringstillstånd även till serveringsställen som saknar sittplatser inomhus.³

Översynen behöver vara väl genomarbetad

Det finns således ett behov av en väl genomarbetad modernisering av alkohollagens bestämmelser. De förslag som nu remitterats är dessvärre inte ett sådana. Förvaltningen ser flera farhågor med de föreslagna ändringarna. Dagens beprövade regelverk riskerar att ersättas med ändringar som istället leder till gränsdragningsproblematik, risk för än större godtycklighet i tillämpningen mellan kommuner samt ökad risk för etablering av oseriösa aktörer. Förslagen i sin nuvarande form leder till en urholkning av alkohollagen som skyddslagstiftning, samtidigt som förenklingarna för näringslivet riskerar att utebli eller ersättas med nya hinder. Förvaltningens bedömning är utredningsrapporten inte fullt ut belyser konsekvenserna av vare sig förslagen i sig eller dess konsekvenser. Utredningsrapporten vilar på ytliga antaganden och jämförelser med andra länder, som tillskrivs stor betydelse, är

³ Hemställan till regeringen om ändring i alkohollag (2010:1622). Framställan från socialnämnden (KS 2025/615). Beslutad av kommunfullmäktiga vid sammanträde den 1 september 2025.

ofullständigt redovisade. Alternativa lösningar utreds inte. Det är därför svårt för socialförvaltningen att i dess nuvarande form tillstyrka förslagen i utredningen. Förvaltningen kommer i det följande ändå försöka beskriva konsekvenser.

5.1 Kravet på matservering och eget kök avskaffas

Förslaget i dess nuvarande form kan inte tillstyrkas.

Sambandet mellan mat och servering av alkohol, som en skyddsfaktor, har lång historia. Så sent som i mars 2024 överlämnades ett betänkande till statsrådet Forssmed.⁴ Utredningen hade bland i uppdrag att ”bedöma utrymmet för och behovet av lättnader i regelverket för att få serveringstillstånd samt överväga om kraven kan moderniseras, förenklas och förtydligas utan att göra avkall på skyddsintresset[...]”⁵, vilket innebar en utredning av att utreda lättnader i matkravet. Utredningen landade i bedömningen att villkoren för stadigvarande serveringstillstånd som föreskriver krav på eget kök i anslutning till serveringslokalen och tillhandahållande av lagad eller på annat sätt tillredd mat även fortsättningsvis skulle gälla. Utredningen lämnade förslag på viss lättnad i matkravet – dagens krav på att gästerna ska kunna erbjudas *ett varierat utbud av maträtter* föreslogs ersättas med att gästerna ska kunna erbjudas *flera olika maträtter*. Utredningen föreslog även att den tidpunkt då matutbudet får begränsas till ett fåtal enklare rätter tidigareläggs från kl. 23.00 till 22.00.⁶

Förvaltningen är av uppfattningen att dagens utformning i alkohollagen och hur praxis har utvecklats har lett till vissa systematiska utmaningar i vad *ett varierat utbud av maträtter* är, och som också skiljer sig mellan kommuner. Att det ska finnas ett flertal förrätter, huvudrätter och efterrätter går att ifrågasätta ur ett funktionellt perspektiv. Det skapar även risk för subjektiva bedömningar i hur maträtter ska kategoriseras. Förvaltningen delar således Förenklingsrådets bedömning att dagens reglering är onödigt betungande. Regleringen i 8 kap. 15 § alkohollagen fyller dock i praktiken flera viktiga funktioner. Den viktigaste funktionen är att kravet fungerar som en naturlig avgränsning för vilka lokaler som är lämpliga för stadigvarande servering av alkohol, eftersom det tydligt utesluter många typer av lokaler som inte är avsedda för restaurangverksamhet. Det bidrar till en i många fall förutsägbar och likvärdig tillståndsprövning för både myndigheter och sökande aktörer.

⁴ En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. Betänkande av Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet (SOU 2024:23).

⁵ Kommittédirektiv 2022:111. En trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter. Beslut vid regeringssammanträde den 7 juli 2022., s. 1.

⁶ SOU 2024:23, s. 183 ff.

Om Förenklingsrådets förslag går igenom, och 8 kap. 15 § alkohollagen upphävs, slopas den enda begränsningen gällande vilka typer av verksamheter och i vilka lokaler eller ytor som alkohol kan serveras i. Förslaget presenteras som att öppna upp för dagens restauranger och barer att själva bedöma, utifrån efterfrågan, vilken mat och/eller dryck som ska erbjudas. I praktiken innebär förslaget att alla typer av verksamheter kan söka (och beviljas) stadigvarande serveringstillstånd. Verksamheter som i tidigare förarbeten uttryckligen ska nekas serveringstillstånd – butiker, frisörsalonger, massagesalonger, bilmekaniker, gym, etc. – kan med de föreslagna förändringarna inte längre nekas tillstånd. Så länge lagens krav på lämplighet uppfylls är den enda kvarvarande begränsningen att den som serverar alkohol ska disponera den yta (inne eller ute) där servering sker. Serveringstillstånd blir således inte längre reserverat för verksamheter vars huvudsakliga verksamhet är restaurang- eller bardrift eller ens livsmedelshantering.

Om alkohollagens 8 kap. 15 § upphävs är det förvaltningens bedömning att den behöver ersättas med någon typ av begränsning om vad som ska utgöra ett serveringsställe. Att enbart upphäva 8 kap. 15 § leder enligt förvaltningens bedömning till en oönskad utveckling där alkoholserving tillåts i sammanhang som inte är anpassade för det. Detta riskerar också att urholka lagens syfte som skyddslagstiftning. Att öppna upp för vilka verksamheter som helst att erhålla serveringstillstånd kan även ifrågasättas utifrån utredningsrapportens syfte, då den anger att det är restauranger och restaurangnäringen som ska gynnas av förslagen.

Förenklingsrådet anger vidare att kommuner kan neka serveringstillstånd med hänvisning till 8 kap. 17 § alkohollagen. I 8 kap. 17 § anges att serveringstillstånd får vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Bestämmelsen är dispositiv ("får") och betraktas i det närmaste som en yttersta säkerhetsventil. Förvaltningen ser en risk att denna bestämmelse börjar användas i en helt annan utsträckning än tidigare för att läka brister i lagstiftningen. En sådan tillämpning kan leda till att frågan om ett serveringsställes lämplighet aktualiseras först sent i processen, vilket minskar förutsägbarheten för sökanden och ökar risken för godtycke i beslutsfattandet. Lokala variationer i tillämpningen riskerar även att öka, liksom att enhetligheten nationellt försvagas.

Vidare noterar förvaltningen att utredningen inte i tillräcklig grad har belyst möjliga alternativ till det föreslagna borttagandet av köks- och matkravet. Ett exempel som förekommer i andra länder är

införandet av särskilda nattklubbstillstånd, där krav på matservering och kök inte gäller men där andra tydliga villkor upprätthålls. Förvaltningen bedömer att ett sådant system skulle kunna underlätta för nöjesinriktade restauranger och nattklubbar utan att lagens skyddssyfte går förlorat. Ett annat alternativ som också används internationellt är att införa zonindelningar för olika typer av serveringsverksamheter, alternativt begränsa serveringstillstånd till vissa lokaler, vilket skulle kunna skapa en tydligare struktur och bidra till en mer kontrollerad etablering.

Förvaltningen vill även lyfta fram att kravet på kök indirekt fungerar som en form av kontrollmekanism genom att det innebär en högre initial investering för den sökande. Denna investering medför att den sökande måste redovisa sin finansiering, vilket gör det lättare för kommunen att bedöma ekonomisk lämplighet och upptäcka eventuella oegentligheter redan innan tillstånd beviljas. Om investeringsnivån sänks, minskar också möjligheten att upptäcka oseriösa eller kriminella aktörer i ett tidigt skede. Det är i praktiken betydligt svårare att återkalla ett redan beviljat tillstånd än att avslå en ansökan på grund av bristande ekonomisk lämplighet. Förslaget riskerar därmed att snedvrider konkurrensen och öppna upp för fler oseriösa eller olämpliga aktörer, på bekostnad av de seriösa och skötsamma krögarna.

I direktiven till den tidigare nämnda utredningen (SOU 2024:23) angavs i direktiven att alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. Regeringens dåvarande hållning (direktiven beslutades den 7 juli 2022) var att intresset att begränsa tillgängligheten till alkohol begränsar utrymmet för lättnader i lagstiftningen, särskilt när det gäller marknadsföring, försäljning och servering av alkoholdrycker. Detta eftersom alkohollagen bärs av ett socialt skyddsintresse och ett eventuellt behov av lättnader i regelverket bedömdes då behöva prövas mot ändamålen med skyddslagstiftningen. Om alkoholpolitiska hänsynstaganden ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska hänsynstaganden bör den alkoholpolitiska hänsynen ha företräde.⁷ Denna princip uttalades redan i en proposition från 1994⁸ och har därefter bekräftats vid prövning och är etablerad praxis⁹. Om de nu lagda förslagen beslutas frångås denna viktiga princip.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att ett avskaffande av köks- och matkravet, utan införandet av någon annan form av tydligare reglering eller definition, riskerar att skapa en

⁷ Kommittédirektiv 2022:111, s. 1.

⁸ Se prop. 1994/95:89, s. 106.

⁹ Se exempelvis Kammarrätten i Stockholm, dom meddelad 2010-09-02 (mål. nr. 831-10).

oförutsägbar och svårhanterlig tillämpning av alkohollagen. Förvaltningen välkomnar en översyn av nuvarande regelverk men betonar vikten av att en sådan reform utreds grundligt och utformas med tillräcklig precision för att undvika de negativa konsekvenser som annars riskerar att uppstå.

5.2 Kravet på lämpligt antal sittplatser och yta som får tas i anspråk av drinkbar tas bort

Förslaget i dess nuvarande form kan delvis tillstyrkas. Förvaltningen delar Förenklingsrådets bedömning att kravet på sittplatser kan tas bort, men förutsätter enligt resonemanget ovan att någon begränsning i verksamhet eller lokal införs istället.

5.3 Kravet på att tillhandahålla tillredd mat vid catering bör kvarstå men kravet på eget kök tas bort

Förslaget i dess nuvarande form kan inte tillstyrkas. Förvaltningen bedömer att det inte tillräckligt utretts konsekvenserna av att ta bort kravet på eget kök vid catering.

5.4 Övriga krav i 8 kap. 15 § tredje och fjärde stycket tas bort

Förvaltningen tillstyrker förslaget med förbehållet att de risker som nämns under synpunkterna på 5.1 även till viss del gäller här.

5.5 Kravet på brandsäkerhetens omfattning förtydligas

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

5.6 Delar av förslagen i betänkandet En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23) inkluderas i förslag som lämnas i denna utredning

Förvaltningen understryker att den nuvarande utredningen skiljer sig kraftigt ifrån den tidigare på området om 8 kap. 15 § alkohollagen. Förvaltningen tillstyrker förslaget i övrigt.

5.7 Behov av ändring i rubrik och begrepp i alkohollagen

Förvaltningen tillstyrker förslaget.

6.7 Konsekvenser för enskilda

Svensk alkoholpolitik har varit framgångsrik i att minska alkoholkonsumtionen och skydda folkhälsan genom att begränsa tillgången till alkoholhaltiga drycker via Systembolaget och serveringstillstånd. Samtidigt är sambandet mellan alkohol och sociala konsekvenser komplext, och alkoholanvändningen är djupt rotad i olika sociala sammanhang, såsom högtider och fester.

Den minskning av alkoholanvändningen i Sverige som skett under de senaste 15 åren, i alla åldersgrupper utom bland personer över 65 år, är mycket positiv. Särskilt positivt är att den största förändringen skett i den yngsta åldersgruppen, 16–29 år.¹⁰ En uppluckring av

regelverket kan leda till att denna positiva trend bryts och att attityden till alkoholanvändning förändras.

Systembolagets senaste undersökning, Alkoholindex 2024¹¹, visar att svenskarnas syn på alkoholkonsumtion och berusningsdrickande har blivit mer tillåtande. De som dricker ofta och mer är mer tillåtande till berusningsdrickande, och män är mer tillåtande än kvinnor. Denna trend mot en mer tillåtande attityd till alkohol har skett samtidigt som ny forskning har visat att det inte finns några skyddande effekter av måttligt intag av alkohol, och att även små mängder av alkohol kan vara skadligt för hälsan. Utöver det har forskningen även visat ett tydligare samband mellan alkohol och en ökad risk för sju olika cancerformer, samt en koppling till demens, psykisk ohälsa och andra allvarliga hälsoproblem, inklusive hjärt/kärlsjukdomar. Dessa bidrar till stora samhällskostnader.¹²

Förvaltningen bedömer att en ökad tillgänglighet av alkohol kan påverka svenskarnas attityd till alkoholkonsumtion och berusningsdrickande mot en ännu mer tillåtande norm, vilket i sin tur kan vända den positiva trenden av minskat drickande. Att lagändringen dessutom antas leda till en prissänkning på alkohol förstärker risken för ökade sociala och folkhälsokonsekvenser på sikt.

En ökad alkoholkonsumtion kan även riskera att leda till en rad negativa konsekvenser, såsom:

- Ökad risk för skadligt bruk och beroende, särskilt i redan sårbara grupper som unga, kvinnor och äldre. Ungar är vår mest sårbara målgrupp, och debutåldern behöver öka, inte sjunka.
- Ökad risk för olyckor och skador, såsom trafikolyckor och skador i samband med elsparkcyklar.
- Ökad risk för hälso- och sociala problem, såsom vissa cancerformer, hjärtkärlproblem, demens, psykisk ohälsa och suicid. Psykisk hälsa och ensamhet är ett växande problem

¹¹ Konsumtion och attityder till alkohol. Alkoholindex 2024. [Systembolaget](#).

¹² Se bland annat International Agency for Research on cancer WHO 2025. Alcohol a major preventable cause of cancer. IARC Evidence summary Brief No 6. [Evidence Summary Brief on alcohol](#). Topiwala A, Levey DF, Zhou H, et al. Alcohol use and risk of dementia in diverse populations: evidence from cohort, case-control and Mendelian randomisation approaches. BMJ Evidence-Based Medicine Published Online First: 23 September 2025. doi: 10.1136/bmjebm-2025-113913 [Alcohol use and risk of dementia in diverse populations: evidence from cohort, case-control and Mendelian randomisation approaches](#) | [BMJ Evidence-Based Medicine](#) [Alkoholen kostar samhället.](#) | [Systembolaget](#)

och som förvärras ytterligare av alkohol vilken kan försämra människor livsvillkor och utsatthet.

Unga människor är särskilt utsatta för alkoholens skadeverkningar, och en klar majoritet (ca 80%) av dem som utvecklar ett alkoholberoende gör det innan de fyllt 30 år. Dessutom har en majoritet av de som har ett skadligt bruk och beroende även andra psykiatriska tillstånd, såsom ångest eller depression, och löper en högre risk för suicid. Särskilt kvinnor som har en risk för suicid som är tolv gånger högre. Det är därför viktigt att skydda särskilt sårbara grupper som unga och kvinnor från alkoholens skadeverkningar och att säkerställa att de får den hjälp de behöver. Samtidigt måste insatser göras för att förbättra beroendevården och omsorgen, särskilt i samband med den nya samsjuklighetsreformen som träder i kraft den 1 januari 2027.¹³

Enligt statistik från Transportstyrelsen¹⁴ är alkohol inblandat i nästan hälften av alla dödsolyckor i trafiken varav män står för 90 procent av alla alkoholrelaterade trafikbrott. Rattfylleri är vanligast förekommande i åldersgruppen 18 – 24 år. En ökning av alkoholkonsumtionen kan leda till fler rattonykterhetsbrott. Detta innebär att arbetet mot rattonykterhet behöver öka.¹⁵ Ett annat växande problem är olyckor med elsparkcyklar i stadsmiljöer på kvällar. Störst ökning av olyckor har skett på lördagskvällar, där alkoholanvändning är en bidragande faktor. Transportstyrelsens statistik visar att en tredjedel av alla olyckor med elsparkcyklar kan kopplas till alkoholpåverkade förare, och att hälften av alla inblandade i dessa olyckor är alkoholpåverkade.¹⁶ Det förebyggande ANDTS arbetet inom nykter trafik behöver stärkas, och det behövs en nationell samordning av arbetet med SMADIT. Tidigare samordnades SMADIT av folkhälsomyndigheten. Denna samordning har upphört på grund av nedskärningar i myndighetens budget för förebyggande ANDTS arbete.¹⁷

Förvaltningen bedömer vidare att lägre priser och ökad tillgänglighet kan även uppmuntra högre konsumtion, vilket kan leda till högre berusningsgrad. Detta förväntas leda till en rad sociala problem, såsom ökade ordningsstörningar, brottslighet, våld och utsatthet i såväl offentliga som privata miljöer.

¹³ Jag är så mycket mer än det här. En rapport om livsvillkoren för personer som lever med skadligt bruk eller beroende och deras anhöriga. NSPH-rapporten 2025.

¹⁴ Alkohol och narkotika i vägtrafiken. [Trafikverket.se](https://trafikverket.se). Hämtat den 11 november 2025

¹⁵ Arbetet mot rattonykterhet behöver förstärkas. [Riksförbundet M.](https://riksforbundet.se)

¹⁶ Alkohol och narkotika i vägtrafiken. [Trafikverket.se](https://trafikverket.se). Hämtat den 11 november 2025. [Statistikblad Trafikverket](https://statistikblad.trafikverket.se)

¹⁷ 2025 års redovisning av trafiksäkerhetsarbetet i vägtrafiken. Redovisning av två regeringsuppdrag. Rapport Trafikverket (2025).

Påverkan på barn och unga är särskilt allvarlig. Barn som växer upp i hem där en vuxen dricker för mycket påverkas negativt. Detta visas bland annat i undersökningen "Barndom utan bakfylla". Enligt den senaste undersökningen växer tre av tio barn upp med en förälder som dricker för mycket, och nio av tio uppger att de har påverkats negativt av detta. Detta motsvarar över 320 000 barn i Sverige som har drabbats av en förälders alkoholproblem.¹⁸

Dessutom visar undersökningen att nästan 40 procent av vuxna inte ingriper när de ser att barn far illa av en annan vuxens drickande. Forskningen visar också att barn som utsätts för vuxnas problematiska drickande under uppväxten löper en hög risk att utveckla eget skadligt bruk och beroende, psykisk ohälsa som ångest, depression och isolering. De kan också ha svårt att upprätthålla relationer och riskerar att hamna i kriminalitet eller i andra sociala problem.¹⁹ Förvaltningen anser att det därför är viktigt att insatser görs för att skydda barns behov och rättigheter.

Våra folkhälsomål syftar till att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen²⁰. I dessa ingår flera aspekter av folkhälsa som livsstil, miljö och sociala faktorer som påverkar hälsan. Barns rättigheter är en central del av folkhälsomålen och inkluderar att säkerställa barns behov av hälsa, utbildning, tillgång till hälsosam miljö och skydd från våld. Det framgår inte av utredningen vilka insatser som planeras för att barns behov beaktas i föreslagen lagändring. Bland sådana insatser kan nämnas att vuxnas kunskap om alkoholens skadeverkningar ökar, kunskap om hur barn påverkas av att växa upp i familjer där en vuxen dricker för mycket och där det finns våld i hemmet samt kunskap om hur och var man vänder sig när man ser att barn far illa.

Sammantaget är det förvaltningens bedömning att konsekvenserna av ökad konsumtion av alkohol riskerar att leda till ökade negativa sociala konsekvenser samt hälsokonsekvenser för redan utsatta och sårbara grupper. Det riskerar även att öka ojämlikheter i hälsa, både geografiskt och socioekonomiskt, förvärra situationen för personer med beroendeproblematik, och leda till ökade ekonomiska kostnader för offentlig sektor. En förändring i normer och attityder till en mer tillåtande alkoholkultur kan ge större konsekvenser framåt, men som kan vara svåra att överblicka på kort sikt.

Förslagen kan även leda till ojämlik påverkan på olika socioekonomiska grupper. Personer med lägre inkomst och utbildning kan vara mer sårbara för alkoholens skadeverkningar och

¹⁸ [Barndom utan baksmälla 2025](#). Rapport Verian group (2025)

¹⁹ [Kunskapsguiden.se](#). Forskning om konsekvenser; Barn som anhöriga.

²⁰ Den nationella folkhälsopolitiken. [Folkhälsomyndigheten.se](#)

ha mindre tillgång till resurser och stöd för att hantera alkoholproblem.

6.8.4 Övriga kostnader för offentlig sektor

Förslaget öppnar upp för fler verksamheter att söka stadigvarande serveringstillstånd. Antalet serveringsställen kommer sannolikt att öka. Då delar av kontrollen förskjuts från den inledande prövningen av tillstånd till granskningar av redan beviljade tillstånd kommer det sannolikt att leda till ökade kostnader. Förvaltningen delar inte utredningens bedömning att den tidsbesparing som förenklingen av regelverket kompenserar för det ökade behovet av tillsyn (både inre och yttre). På sidan 45 i utredningen anges att kommunala alkoholhandläggare behöver lägga *mycket tid* av tillsynen på att kontrollera menyer och köksutrustning på serveringsställen. Utredningen specificerar inte vad som menas med *mycket*.

Att granska menyer och köksutrustning är en viktig del vid tillämpningen av dagens lagstiftning både vid ansöknings- och tillsynsärenden, men förvaltningen delar inte bedömningen att det skulle vara en särskilt tidskrävande del av prövning eller tillsyn. Förvaltningen hade gärna sett en mer robust utredning kring hur förändringarna påverkar kommuner ekonomisk för att skapa en förutsägbarhet kring planering och potentiella ändringar i avgifter.

Folkhälsomyndighetens uppskattningar från 2023 visar att ANDTS-användning (alkohol, narkotika, tobak och spel) kostar samhället över 180 miljarder kronor per år, där alkohol står för över hälften av kostnaderna. Det är därför viktigt att föreslagen lagändring utvärderas noggrant och att insatser görs för att skydda folkhälsan, minska alkoholkonsumtionen och därmed samhällskostnader.²¹

Förslagen kan även ha en påverkan på den lokala och regionala nivån. Kommuner och regioner kan behöva utveckla nya strategier och insatser för att hantera alkoholrelaterade problem och skydda folkhälsan, särskilt mindre kommuner för att säkerställa en god och jämlik vård. Det är därför viktigt att föreslagen lagändring utvärderas ur ett lokalt och regionalt perspektiv och att insatser görs för att stödja kommuner och regioner i deras arbete med att förebygga och hantera alkoholrelaterade problem.

Risk för ökad brottslighet är inte tillräckligt utrett

Det finns ett etablerat, tydligt samband mellan alkohol och viss brottslighet, framför allt trafikonykterhetsbrott och våldsbrott som misshandel, rån och sexualbrott. Alkoholen är en riskfaktor och påverkar både förövare och offer. Minskad alkoholkonsumtion tycks också leda till att minska viss typ av brottslighet. Förslagets

eventuella effekter på brottslighet och brottsutsatthet är inte tillräckligt utrett eller kostnadsberäknat i förslaget.

Barnkonsekvensanalys

En ökad tillgänglighet av alkohol kan ha negativa sociala konsekvenser för barn och unga i Sverige. Ett ökat risk - och skadligt bruk av alkohol hos vuxna ökar risken för att fler barn växer upp med en vuxen som dricker för mycket och att fler barn därmed far illa i hemmet, utvecklar psykisk ohälsa som ångest och depression, att våld i hemmet ökar och att fler barn utvecklar ett eget skadligt bruk som vuxna. upp Det är därför viktigt att insatser görs för att skydda barns behov och rättigheter, förebygga vuxnas alkoholkonsumtion, öka vuxnas kunskap om alkoholens skadeverkningar och förebygga ANDTS-användning bland barn och unga.

Socialförvaltningens kontorslåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss - Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-11-19